

1. ΘΕΜΑ

Συμφωνικές πραγματώσεις του άτονου /i/

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

δόντια, μάτια, κιάλια, καμιά κτλ.

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Επίπεδο αρχαρίων, και πιο συγκεκριμένα Α΄ ΚΕΓ και 1 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Γενικά

- Αλλοφωνικές πραγματώσεις φωνημάτων
- Ανισομορφισμός γραμμμάτων και φθόγγων

Ειδικότερα

- Φωνητική πραγμάτωση φωνηέντων
- Συμφωνικές πραγματώσεις φωνηέντων σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

(α) αδυναμία ορθής προφοράς με βάση τη γραφή (λ.χ. [matia], [elafia])

(β) αδυναμία ορθογράφησης με βάση το άκουσμα (λ.χ. <καρδγιά>, <φωτχιά>)

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ο φωνηεντικός φθόγγος [i], ο οποίος αποδίδεται γραφηματικά ως <ι, η, οι, υ, ει>, όταν είναι άτονος και ακολουθείται από άλλο φωνήεν, αλλάζει φωνητική ταυτότητα και προφέρεται ως ουρανικό σύμφωνο, ανάλογα με το είδος του προηγούμενου συμφώνου:

- Όταν προηγείται ηχηρό σύμφωνο, το άτονο /i/ προφέρεται ως [ɪ]
καρδιά [karɪɔa], καινούριος [kenurɪos], καράβια [karavɪa], δόντια [ɔoⁿdɪa], κάμπια [kambɪa]
- Όταν προηγείται άηχο σύμφωνο, το άτονο /i/ προφέρεται ως [i]
φωτιά [fotiɔa], ελάφια [elafiɔa], κουπιά [kupiɔa]
- Όταν προηγείται το [m], το άτονο /i/ προφέρεται ως [ɪ]
μια [miɔa]
- Όταν προηγείται κάποιος υπερωικός φθόγγος ή τα [l, n], το άτονο /i/ δεν προφέρεται αλλά τρέπει τους προηγούμενους φθόγγους στις αντίστοιχες ουρανικές τους ποικιλίες (συνίζηση) – βλ. σχετικό δελτίο:
k → c κιάλι [cali]
ɪ → ɪ γιατρός [ɪatros]
x → ɪ χιόνι [ɪoni]
g → ɪ γκιώνης [ɪonis]
l → ɪ ελιά [eɪa]
n → ɪ εννιά [eɪa]

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Όπως είδαμε και σε άλλες αντίστοιχες περιπτώσεις, πρέπει να γίνει σαφής η «βαθειά» παρουσία του άτονου /i/, η συμβολή του στην ουρανικοποίηση και στη συνέχεια η αποβολή του (κάτι που γενικά δεν είναι δύσκολο να γίνει αποδεκτό καθώς η ορθογραφία σε γενικές γραμμές υποστηρίζει την ύπαρξή του). Με συχνή εξάσκηση – και παράθεση αντίστοιχων παραδειγμάτων από όλες τις ανάλογες περιπτώσεις – το φαινόμενο δεν είναι δύσκολο να κατακτηθεί.

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΒΣ12: Αντιστοιχία φθόγγων-γραμμάτων

ΒΣ14: Ουρανικές παραλλαγές υπερωικών συμφώνων

ΒΣ15: Ουρανικές πραγματώσεις υπερωικών συμφώνων ως αποτέλεσμα συνίζησης

ΒΣ16: Ουρανικές πραγματώσεις λοιπών συμφώνων ως αποτέλεσμα συνίζησης

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: